

Brusel 8. června 2018
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2018/0226 (NLE)

9871/18
ADD 6

RECH 275
COMPET 425
ATO 33
CADREFIN 82
IA 191

NÁVRH

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	7. června 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	SWD(2018) 309 final
Předmět:	PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE Horizont Evropa Konzultace se zúčastněnými stranami Souhrnná zpráva Průvodní dokument k Návrhu NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zavedení zvláštního programu, kterým se provádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa NAŘÍZENÍ RADY, kterým se zavádí program Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu na období 2021–2025, kterým se doplňuje rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa

Delegace naleznou v příloze dokument SWD(2018) 309 final.

Příloha: SWD(2018) 309 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 7.6.2018
SWD(2018) 309 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

**Horizont Evropa
Konzultace se zúčastněnými stranami
Souhrnná zpráva**

Průvodní dokument k

Návrhu

**NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se zavádí rámcový
program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření
výsledků**

**ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zavedení zvláštního
programu, kterým se provádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa**

**NAŘÍZENÍ RADY, kterým se zavádí program Evropského společenství pro atomovou
energii pro výzkum a odbornou přípravu na období 2021–2025, kterým se doplňuje
rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa**

{COM(2018) 435 final} - {COM(2018) 436 final} - {COM(2018) 437 final} -
{SEC(2018) 291 final} - {SWD(2018) 307 final} - {SWD(2018) 308 final}

Horizont Evropa Konzultace se zúčastněnými stranami

Souhrnná zpráva

1. ÚVOD

Tento dokument je shrnutím¹ odpovědí předložených k veřejné konzultaci o budoucích fondech EU v oblasti investic, výzkumu a inovací, malých a středních podniků a jednotného trhu, která probíhala od ledna do března 2018, a další zpětné vazby od zúčastněných stran. Tyto analýzy přispěly k vytvoření návrhu Komise na budoucí rámcový program Horizont Evropa, který byl přijat v červnu 2018.

Cílem konzultace se zúčastněnými stranami bylo shromáždit názory zainteresovaných občanů a zúčastněných stran na koncepci programu EU Horizont Evropa, který se zaměřuje na výzkum a inovace po roce 2020. V rámci přípravy provedla Komise zmapování klíčových zúčastněných stran, které jsou v této oblasti politiky aktivní, včetně orgánů EU a zastřešujících organizací a institucí. Aby se vyhovělo různým informačním potřebám, byly součástí procesu konzultací také konference a akce zúčastněných stran, pracovní skupiny, expertní skupiny, veřejné konzultace online a analýza pozičních dokumentů předložených Evropské komisi. K analýze informací od zúčastněných stran byly použity jak kvalitativní, tak kvantitativní metody.

2. VÝSLEDKY KONZULTACE SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI

2.1. Veřejná konzultace ohledně využívání fondů EU v oblasti investic, výzkumu a inovací, malých a středních podniků a jednotného trhu

Dotazník obsahoval uzavřené a otevřené otázky týkající se politických výzev, subsidiarity a přidané hodnoty EU, cílů programu a překážek bránících v jejich dosažení, prostoru pro zjednodušení a součinnosti mezi programy. Zúčastněné strany mohly rovněž předkládat poziční dokumenty. Bylo zasláno více než 4 000 odpovědí a **94 % respondentů se v nich vyjádřilo k podpoře EU pro výzkum a inovace**. Podrobnější analýzu respondentů naleznete níže.

Téměř polovinu respondentů (46 %) tvořili jednotlivci, 17 % zástupci podniků a průmyslu a 14 % univerzity. 93 % respondentů pocházelo z členských států EU, 5 % z přidružených zemí a 1 % ze třetích zemí. Respondenti pocházeli ze 70 různých zemí; většina respondentů pocházela ze Španělska, dále pak z Německa, Itálie, Francie a Belgie.

Přibližně 90 % (3,414) respondentů průzkumu uvedlo, že má zkušenosti s programem Horizont 2020. Ti, kteří uvedli, že mají zkušenost s programem Horizont 2020, měli rovněž zkušenost s evropskými strukturálními a investičními fondy (22 %), s Programem EU v oblasti zdraví (9 %) a s Programem pro konkurenceschopnost malých a středních podniků (8 %).

Komise určila několik politických výzev, kterými by se programy týkající se investic, výzkumu a inovací, malých a středních podniků a jednotného trhu mohly zabývat. Respondenti za nejvýznamnější považují tyto výzvy:

- „Podporovat výzkum a inovace v celé EU“: 97 % respondentů se domnívá, že jde o velmi důležitou nebo poměrně důležitou politickou výzvu.
- „Podporovat vzdělávání, rozvoj dovedností a odbornou přípravu“: 93 % respondentů se domnívá, že jde o velmi důležitou nebo poměrně důležitou politickou výzvu.
- „Zajistit čisté a zdravé životní prostředí a ochranu přírodních zdrojů“: 90 % respondentů se domnívá, že jde o velmi důležitou nebo poměrně důležitou politickou výzvu.

¹ Rozsáhlejší přehled výsledků konzultace se zúčastněnými stranami naleznete v příloze 2 Posouzení dopadů programu Horizont Evropa (SWD XXX/2018).

Přibližně 61% respondentů se domnívá, že politická výzva „podpora výzkumu a inovací v celé EU“ byla doposud řešena úplně nebo poměrně dobře, zatímco 35 % respondentů má za to, že byla řešena jen do určité míry. V oblasti nezaměstnanosti a sociální nerovnosti by se dalo udělat více: pouze 14 % respondentů se domnívá, že je tato výzva řešena poměrně dobře.

Podle většiny zúčastněných stran představují největší překážku v tom, aby stávající program splnil své cíle, „příliš složité postupy, které vedou k příliš vysoké administrativní zátěži a zpožděním“. K dalším uvedeným překážkám patří „nedostatek pružnosti v reakci na nepředvídané okolnosti“, „nedostatečná součinnost mezi programy a fondy EU“ a „složité sladění činnosti EU s dalšími opatřeními veřejného a soukromého financování“.

Zúčastněné strany se obecně shodují na tom, že k nejdůležitějším zjednodušujícím faktorům patří snížení počtu pravidel, jejich zestručnění a jasnější formulace, sladění pravidel mezi jednotlivými fondy EU a poskytování lepší zpětné vazby žadatelům.

Většina respondentů (88 %) se domnívá, že současný program přináší značnou nebo poměrně velkou přidanou hodnotu v porovnání s tím, čeho by členské státy mohly dosáhnout na celostátní, regionální nebo místní úrovni. Regionální veřejnoprávní orgány, univerzity a organizace občanské společnosti vnímají tuto oblast trochu pozitivněji.

K nejčastěji zmiňovaným příkladům přidané hodnoty programů a fondů EU v porovnání se snahami samotných členských států patří součinnost a spolupráce. Výzkumné organizace, vnitrostátní veřejné orgány a jednotlivci zmiňovali součinnost a spolupráci častěji než ostatní zúčastněné strany. Oproti tomu zástupci podniků a průmyslu, další zúčastněné strany a jednotlivci častěji hovořili o posílení hospodářské soutěže. Mezinárodní organizace, univerzity a regionální veřejné orgány potom častěji než ostatní zúčastněné strany uváděly jako přidanou hodnotu programů a fondů EU zvýšenou mobilitu. K dalším faktorům, které podle zúčastněných stran přináší programům a fondům EU značnou přidanou hodnotu, patří nové trhy, nejrozumnější sítě a partnerství, sdílení zdrojů a zvyšování viditelnosti.

2.2. Poziční dokumenty²

Zúčastněné strany předložily více než 300 pozičních dokumentů, a to buď *ad hoc*, nebo prostřednictvím veřejné konzultace. Orgány EU také přijaly stanoviska týkající se budoucího programu. Nejčastější názory zúčastněných stran jsou stručně shrnuty takto:

- **Zachovat strukturu tří pilířů s úpravami**

Se strukturou tří pilířů programu Horizont 2020 panuje vysoká spokojenost, nicméně je potřeba jednotlivé pilíře lépe propojit tak, aby byl lépe pokryt celý znalostní řetězec.

- **Navýšit finanční prostředky pro ERV a akci MSCA**

Evropská rada pro výzkum (ERV) a akce Marie Curie-Sklodowska (MSCA) se těší všeobecnému uznání a pro obě by měl být navýšen rozpočet.

- **Posílit budoucí a vznikající technologie (FET)**

FET jsou důležitým nástrojem působícím „zdola nahoru“, který by měl být v budoucnosti posílen. Současná nadměrná poptávka po FET způsobuje znepokojení.

- **Podporovat klíčové základní technologie (KET)**

KET jsou klíčové pro evropskou konkurenceschopnost v oblasti průmyslu a schopnost řešit společenské výzvy, a proto si v budoucnu zaslouží významnou roli.

² Griniece, E. (2018) Synthesis of stakeholder input for Horizon Europe and European Commission analysis.

- **Granty jakožto hlavní nástroj financování**

Granty jsou považovány za jediný přijatelný prostředek financování pro veřejné a neziskové subjekty a měly by zůstat hlavním režimem financování i nadále. Finanční nástroje by mohly hrát doplňkovou roli v činnostech určených ke komerčnímu využití. Jsou potřeba jasné postupy a možná volba finančních nástrojů by neměla tyto postupy více komplikovat.

- **Silnější důraz na výzkum motivovaný zvědavostí**

K podnícení nápadů a řešení budoucích potřeb společnosti je zapotřebí silnějšího důrazu na předkládání výzev „zdola nahoru“, přičemž je nutné zajistit i adekvátní rovnováhou výzev „shora dolů“, zaměřených na strategické priority.

- **Opatření podněcující rozšiřování účasti**

Opakovaně se objevovaly požadavky, aby byla posílena podpora cíle „rozšiřování účasti“, který by měl dále podněcovat vnitrostátní investice a vytváření kapacit. Lepší propojení se strukturálními fondy by pomohlo šířit excelenci. Zeměpisné kvóty pro program EU by však oslabily zaměření na excelenci.

- **Projekty kooperativního výzkumu menšího rozsahu**

Většina zúčastněných stran, jež se vyjádřily k rozsahu projektů, podporuje rovnováhu mezi velkými a malými projekty. Prahová hodnota rozpočtu se pohybuje od méně než 3 milionů EUR do méně než 8 milionů EUR. Malé a střední projekty kooperativního výzkumu nabízí dobré vyhlídky na účast mladých výzkumných pracovníků a začínajících subjektů (např. nově založených a mladých společností), a to zejména z těch členských států, které byly doposud méně aktivní. Projekty menšího rozsahu mohou být také lepším výchozím bodem pro další probádání slibných zjištění a provádění rizikovějšího výzkumu, a podněcovat tak nápaditost a tvořivost.

- **Definovat ambiciózní, ale zvladatelné mise výzkumu a inovací, které budou mít velký dopad**

Mise se těší obecné podpoře, zejména pokud jde o potenciální společenský význam, zlepšování dopadu a viditelnosti výzkumu a inovací EU. Mise by měly být početně omezené, snadno komunikovatelné, měly by mít konkrétní rozpočet a harmonogram, nabízet průlomový potenciál a jasnou přidanou hodnotu EU. Hlavní pozornost by měla být zaměřena na interdisciplinaritu, jíž bude možné docílit prostřednictvím nepreskriptivních výzev k předkládání návrhů. Za velmi důležité je považováno zapojení občanů prostřednictvím misí. Všechny orgány EU zdůrazňují význam většího zapojení občanů a maximalizace dopadu rámcového programu.

- **Navrhovat a vytvářet společně s občany**

Otevřenější sestavování, navrhování a hodnocení programu EU v oblasti výzkumu a inovací je klíčové; program EU by měl lépe reagovat na obavy občanů, a to například prostřednictvím „úrovni společenské připravenosti“, zaměřených na zvyšování společenského dopadu. Zúčastněné strany také zdůraznily potřebu posílit komunikaci v oblasti vědy a propagovat projekty, jejichž cílem je vyvinout ambicióznější komunikační strategie zahrnující všechny druhy médií. Zvláštní důraz kladou na to, aby dopady určených misí byly jasně komunikovány a šířeny mezi veřejností.

- **Posílit úlohu společenských a humanitních věd**

Společenské a humanitní vědy mají velkou hodnotu při řešení společenských výzev a plnění misí a měly by být lépe zohledněny v návrhu společných výzev v rámci programu EU pro výzkum a inovace.

- **Evropská rada pro inovace by měla zjednodušit podporu a působit jako akcelérátor**

Tento koncept zaznamenal širokou podporu, ale objevily se také požadavky, že by rada neměla přidávat další úroveň správy. Namísto toho by se měla snažit identifikovat nedostatky a koordinovat

a zjednodušovat stávající spektrum finančních programů EU v oblasti inovací a technologií. Podpora inovativních MSP a nově založených podniků je zásadně důležitá, a proto by Rada pro inovace měla zohlednit zkušenosti z nástroje pro MSP získané v rámci programu Horizont 2020. Na současný režim nástroje pro MSP mají zúčastněné strany rozporuplné názory. Zatímco některé se domnívají, že se jedná o velký úspěch programu Horizont 2020, jiné jsou mnohem kritičtější, přičemž poukazují na nadměrnou poptávku a zpochybňují přidanou hodnotu EU ve financování jednotlivých společností. Vznik Evropské rady pro inovace by neměl vést ke snížení pozornosti věnované přírůstkovým inovacím.

Posílit mezinárodní spolupráci v zájmu řešení globálních výzev

Řada zúčastněných stran zmiňovala mezinárodní spolupráci, včetně přibližně 70 % všech členských států, které předložily poziční dokumenty. Spolupráce se zeměmi mimo Evropu by měla být posílena a zjednodušena podle recipročních ujednání tak, aby se zabránilo poklesu mezinárodní účasti pozorovanému v rámci programu Horizont 2020 a aby se posílilo evropské zastoupení na světové úrovni prostřednictvím vědecké diplomacie. Několik zúčastněných stran se rovněž dotkla otázky využívání výsledků výzkumu a inovací nejprve v Evropě. Objevily se návrhy, že EU by mohla přijmout právní předpisy, které by motivovaly zúčastněné subjekty provádějící výzkum financovaný hlavně evropskými veřejnými fondy, aby využívaly výsledky tohoto výzkumu především v Evropě.

Lepší využívání zdrojů a podpora otevřené vědy

Údaje a poznatky získané z projektů financovaných EU by měly být otevřeně sdíleny podle zásady pro dohledatelná, přístupná, interoperabilní a opakovaně použitelná data (FAIR). Uplatňování výjimek na pilotní projekt otevřených dat by mělo být zachováno, zejména pro odvětví průmyslu. Trendy otevřené vědy vyžadují nové zásady v citování, oceňování akademické práce a lepší dovednosti v oblasti nakládání s výzkumnými údaji. Některé zúčastněné strany také zmiňují evropský cloud pro otevřenou vědu a ve většině případů této iniciativě vyjadřují podporu.

Zjednodušit podpůrné prostředí pro výzkum a inovace

Současná struktura financování výzkumu a inovací EU je vnímána jako příliš složitá, a proto by se jednotlivé programy měly více sjednotit a konkrétněji propojit. Nefungující systémy nebo iniciativy by měly být zrušeny. Evropský inovační a technologický institut je hodnocen pozitivně, jako pokus o zapojení všech stran znalostního trojúhelníku jakožto „skutečných celoevropských subjektů“ a vytvoření přeshraniční inovační sítě. Zúčastněné strany však uznávají, že znalostní a inovační společenství EIT jsou součástí šíření nástrojů výzkumu a inovací a požadují zformulování jasné přidané hodnoty a doplňkovosti s ostatními nástroji.

Dosažení součinnosti s ostatními programy EU je obtížné, ale nezbytné

Je velmi důležité zlepšit součinnost s evropskými strukturálními a investičními fondy, a to i přesto, že jsou tyto programy prováděny různými způsoby. Stávající iniciativa Pečeť excelence by měla být posílena, přičemž je nutné harmonizovat pravidla státní podpory. Opakovaně se objevují požadavky na součinnost mezi výzkumem, vzděláváním a inovacemi.

Posílit proces strategického plánování

Měla by se zlepšit transparentnost a harmonizace procesu vytváření pracovních programů Komise, včetně plného zapojení členských států a lepšího sladění poradních struktur. Často jsou zmiňovány také flexibilnější pracovní programy a lepší koordinace mezi jednotlivými útvary Komise a výkonnými agenturami.

Pokračovat ve snahách o zjednodušení

Snahy o zjednodušení v rámci programu Horizont 2020 jsou dobře přijímány, ale úsilí v tomto směru musí pokračovat. Zúčastněné strany oceňují dvoufázový postup předkládání návrhu, přestože v tomto procesu je ještě prostor pro zlepšení (např. cílové míry úspěšnosti pro druhou fázi, podrobnější zpětná vazba od hodnotitele, lepší přizpůsobení a větší rovnováha mezi jednotlivými sektory a disciplínami). Sazby náhrad v rámci programu Horizont 2020 fungují dobře, ale mohly by být zvýšeny nepřímé náklady pro neziskové organizace. Tento problém by mohlo usnadnit zavedení paušálních částek, při jejich provádění je však potřeba dbát opatrnosti. Pro vykazování osobních nákladů by měl být vytvořen lepší vzor a pokyny by měly být zjednodušeny.

Přizpůsobit definici inovace a zlepšit hodnocení s cílem zachytit dopady financování RP

Je zapotřebí lépe definovat a měřit dopad, zejména s ohledem na budoucí přístup zaměřený na poslání. Širší úhel pohledu na dopady by neměl zahrnovat pouze ekonomické, ale také společenské, vědecké a kulturní dopady, a měl by zachycovat dlouhodobější dopady (aniž by to vedlo k příliš složitému systému měření dopadu). Podávání zpráv o projektu a sledování povinností by mělo přinést pokrok vzhledem ke stanoveným zastřešujícím cílům, které mají být sledovány, přičemž monitorovací systémy by měly umožnit měření toho, do jaké míry podporované činnosti přispívají k řešení společenských výzev a dalších cílů programu.

3. ZAHRNUTÍ VÝSLEDKŮ KONZULTACE ZÚČASTNĚNÝCH STRAN DO PRÁVNÍHO NÁVRHU

Pokud jde o strukturu a klíčové zásady, provádění a řízení programu Horizont Evropa, názory zúčastněných stran byly zanalyzovány a zohledněny v co největší míře.

V návaznosti na celkovou podporu struktury tří pilířů zúčastněnými stranami zůstává tato struktura zachována s úpravami, které posílí vazby mezi jednotlivými pilíři tak, aby bylo dosaženo většího dopadu. Klíčové základní technologie budou díky své účinnosti při řešení společenských výzev v pilíři Globální výzvy zachovány. Všechny nové prvky návrhu, a zejména pak mise a Evropská rada pro inovace, plně odrážejí názory zúčastněných stran. Občané budou zapojeni do výběru nejrelevantnějších misí, přičemž snahou Evropské rady pro inovace bude zjednodušit stávající nástroje podpory. Ačkoli se Evropská rada pro inovace bude soustředit na průlomové inovace, program Horizont Evropa bude prostřednictvím pilíře Globální výzvy a Evropského inovačního a technologického institutu i nadále podporovat přírůstkové inovace.

Dojde k usnadnění součinnosti mezi jednotlivými programy financování, a to např. díky větší operativnosti pečeti excelence a řešení otázek státní podpory. Nový přístup k partnerstvím plně vyřeší složitost systému výzkumu a inovací a povede k menšímu počtu iniciativ, které budou soudržnější a budou mít větší dopad a pákový efekt. Stávající podpora v rámci programu Horizont 2020 zemím EU, které vykazují nižší výkonnost, bude pokračovat i nadále a bude dále posílena.

Pokud jde o otázky týkající se provádění programu, budou zachovány stávající míry financování a zvýší se jednorázové platby, přihlédne se však ke zkušenostem z probíhající pilotní fáze. Základem dvou pilířů budou výzvy „zdola nahoru“. Ustanovení o přidružení k programu Horizont Evropa a kritéria způsobilosti pro financování jsou navržena tak, aby zvýšila mezinárodní spolupráci. Strategické plánování výzev bude transparentnější a otevřenější, aby se zajistilo aktivnější zapojení orgánů EU, občanů a koncových uživatelů.